

**Een goed pv,
daar vang je
boeven mee**

Colofon

Uitgave: Kwaliteitsprogramma Politie-OM Den Haag
(KPOM.DH)

Vormgeving: Teun Roos

Redactie: Lammert Danhof en Iskander Boon

Contact: DHG.kwaliteitsprogramma@politie.nl

© KPOM Den Haag | derde druk 2016

Naar een idee van de brochure “Met dit verhaal,
een goed verbaal”.

Inleiding

Het proces-verbaal (pv) is een belangrijk basisdocument voor het gehele strafproces. Het bevat alle relevante feiten en omstandigheden die een politieambtenaar heeft waargenomen. De inhoud van het pv moet helder en duidelijk zijn en voldoen aan juridische eisen. Om de kwaliteit van het pv structureel te verbeteren, hebben politie en OM landelijk een kwaliteitsprogramma opgericht.

Dit boekje is geschreven voor de opsporingsambtenaar en bedoeld als handreiking om meer inzicht te krijgen in de juridisch inhoudelijke eisen (het hoe en waarom) van een pv. Ook staan de 7 gouden w's beschreven en biedt het praktische tips. Tevens bevat het een aantal bijlagen met uitleg over de bestanddelen van de meest voorkomende delicten.

Voorwoord

Een goed pv, daar vang je boeven mee

Het schrijven van een goed proces-verbaal is net zo belangrijk als het andere politiewerk dat wordt gedaan op straat of aan het bureau. Een spectaculaire aanhouding is namelijk pas echt succesvol als de rechter de aangehouden verdachte ook veroordeelt. Een volledig en goed proces-verbaal is daarvoor onmisbaar.

Het proces-verbaal is niet alleen het onderzoeksverslag waarin de betrokken politiemensen beschrijven wat er is gebeurd en welke bevoegdheden zij hebben toegepast. Het dient daarnaast als bewijsmiddel en geeft de rechter op de terechtzitting de belangrijkste feiten (zowel belastend als ontlastend) uit het opsporingonderzoek.

Met deze brochure "Een goed pv, daar vang je boeven mee" wil het kwaliteitsprogramma politie-OM (KPOM) een bijdrage leveren aan de kwaliteitsverbetering van de processen-verbaal en daarmee een succesvolle vervolging. In deze gezamenlijke uitgave van het Openbaar Ministerie en de politie wordt ondermeer uitleg gegeven over de zeven gouden w-vragen en de redenen van wetenschap.

Ook is er aandacht voor beslissingen over in beslag genomen voorwerpen, bijzondere bevoegdheden en bevat de brochure allerlei tips en adviezen.

Opnieuw staat de kwaliteit van de opsporing nadrukkelijk in de publieke belangstelling. Deze is nog onvoldoende en te veel zaken blijven onopgelost, liet de minister van Veiligheid & Justitie onlangs in de Tweede Kamer weten. Ook wordt vakkennis niet altijd goed op peil gehouden. Daarom ontwikkelt KPOM middelen en manieren om de collega's hierbij te helpen. Deze brochure is één van de hulpmiddelen waarmee je de kwaliteit van jouw verbaal verder kunt verbeteren.

Inhoud

1. Strafbepaling en verdachte	7
1.1 Redenen van wetenschap	7
1.2 De 7 gouden w's	8
2. Het belang van het pv in het strafproces	11
3. Klachtdelicten	13
4. Tips	15

Bijlagen

I. Vernieling	18
II. Diefstal	20
III. Mishandeling	22
IV. Bedreiging met een misdrijf	24
V. Openlijke geweldpleging	26
VI. Eenvoudige belediging	28
VII. Wederspannigheid	30
VIII. Niet voldoen bevel of vordering	31

1. Strafbepaling en verdachte

Artikel 1 Wetboek van Strafrecht

Geen feit is strafbaar dan uit kracht van een daaraan voorafgegane wettelijke strafbepaling

Dit artikel gaat over de rechtszekerheid van burgers, oftewel: zonder wet geen strafbaar feit en dus ook geen straf. De burger en agent moeten van te voren weten waar zij aan toe zijn.

Artikel 27 Wetboek van Strafvordering

Als verdachte wordt vóóordat de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit voortvloeit.

In dit artikel staat wanneer iemand verdachte is. Om een persoon als verdachte aan te merken, moet er voldoende aanleiding (redelijk vermoeden) zijn om hem van het plegen van een strafbaar feit te verdenken. Denk hierbij aan bijvoorbeeld een aangifte, verklaringen van getuigen, eigen waarneming etc.

Enmaal aangemerkt als verdachte heeft diegene rechten. Zo hoeft de verdachte niet mee te werken aan de eigen veroordeling en heeft hij ondermeer zwijgrecht, recht op bijstand van een advocaat, recht op inzage in de processtukken enzovoort. Bij controle is dat anders dan bij opsporing. Bij controle is de burger verplicht mee te werken, bij opsporing dus niet (denk aan het geven van de cautie en het mogen toepassen van dwangmiddelen).

Als een persoon wordt aangehouden en er blijken later onvoldoende concrete aanwijzingen of gegronde twijfels om hem als verdachte aan te merken, dan heeft dat gevolgen voor het strafproces. Het leidt tot discussie op zitting en mogelijk tot vrijspraak.

1.1 Redenen van wetenschap

De opsporingsambtenaar doet verslag van de feiten en omstandigheden, door hem zelf waargenomen, en maakt hiervan pv op. Belangrijk is te vermelden wat de opsporingsambtenaar heeft waargenomen. Wat heeft hij gezien, gehoord, geroken, geproefd, gevoeld? Wie heeft hem verteld wie de dader zou zijn of wat de dader gedaan zou hebben?

De uitdrukkelijke vermelding van de reden van wetenschap, is van belang voor zowel de collega van de recherche, de officier van justitie en de rechter om de geloofwaardigheid en de bewijswaarde te kunnen toetsen. Heeft de opsporingsambtenaar zelf gezien dat het slachtoffer door de verdachte werd geslagen of heeft hij dit gehoord van de buurman die hiervan getuige was? Wie is die buurman dan? Op deze manier heeft de recherche, de officier van justitie, de rechter of de advocaat nog de mogelijkheid deze getuige aanvullende vragen te stellen over wat hij nu eigenlijk heeft waargenomen.

Bedenk hierbij dat de opsporingsambtenaar zelf een zeer belangrijke, zo niet de belangrijkste, bron van informatie is. Omdat hij is opgeleid en aangesteld voor het opsporen van strafbare feiten en daarbij de eed of de belofte heeft afgelegd, wegen zijn bevindingen zwaar voor de rechter bij zijn beslissing.

1.2 De zeven gouden w's

De opsporingsambtenaar doet in het proces-verbaal verslag van de feiten en omstandigheden door hem zelf waargenomen. Meningingen, gissingen of conclusies zijn géén feiten en omstandigheden en vormen daarom geen bewijs. De officier van justitie en de rechter verwachten dat iedere opsporingsambtenaar objectief de waarheid aan het licht brengt. De feiten waarnaar gezocht wordt, en daarbij de vragen die helpen bij de opsporing van een strafbaar feit, zijn de zeven w's: wie, wat, waar, wanneer, waarmee, welke wijze, waarom

Wie

Wie waren er betrokken bij het strafbare feit? Als er bekende verdachten en/of getuigen zijn, kan niet worden volstaan met alleen de naam. Vermeld zo mogelijk het adres en telefoonnummer. Mocht dit niet bekend zijn, vermeld dit dan in de verklaring (het is dan bekend dat er naar gevraagd is). Bijvoorbeeld: "Ik was daar met Piet die in de Dorpsstraat in Baarn woont. Ik weet de achternaam en het huisnummer van Piet niet." Als er sprake is van meerdere onbekende daders, dan moet je de eerste keer het signalement van de daders vermelden en daarna in de aangifte spreken over dader 1, dader 2, etc.

Vraag bij het opnemen van een signalement naar specifieke kenmerken van de verdachte (geslacht, huidskleur, leeftijd, postuur, lengte, gezicht, gezichtsbehandling, tatoeages, bril, flaporen, kleding, taalgebruik (ABN, accent, netjes, grof, etc.)). Houd ook rekening met de omstandigheden waaronder de aangever de verdachte heeft gezien. En vermeld deze ook. Was het donker, schemerig, hoe ver was de afstand tussen de aangever en de verdachte?

Neem in de aangifte op of er eventuele getuigen aanwezig waren. En vermeld ook altijd, indien bekend, wat de eventuele relatie tussen aangever en verdachte is. Als de aangever uit zichzelf verklaart de verdachte te kunnen herkennen, vermeld dit in de aangifte en vraag waaraan hij de verdachte denkt te kunnen herkennen.

Wat

Wat is er precies gebeurd? Wat deed welke persoon in relatie tot het strafbare feit? Vraag na wie wat heeft gedaan (bijvoorbeeld; wie heeft er geschopt, wie heeft er geslagen?). Mocht dit niet bekend zijn, vermeld dit dan ook in het pv.

Waar

Waar is het strafbare feit gepleegd? Let op bij een delict dat is gepleegd in een rijdende trein of via telefoon of internet.

Wanneer

Wanneer heeft het strafbare feit zich voltrokken? Benoem hierbij dag, datum en tijdstip. Als deze niet bekend zijn, vermeld dan de data en/of tijdstippen waartussen het feit heeft plaatsgevonden. Als deze ook niet bekend zijn, vermeld dan de datum en het tijdstip van het moment van ontdekking.

Welke wijze

Op welke wijze heeft het strafbare feit plaatsgevonden? Bijvoorbeeld dat men de woning is binnengekomen door met een schroevendraaier een raam open te wrikken.

Waarom

Vermeld, indien bekend, in de aangifte waarom het strafbare feit heeft plaatsgevonden (het motief). De opzet van de verdachte is belangrijk voor het strafbare feit. Het is bijvoorbeeld bij heling van belang om te weten dat de verdachte wist dat de fiets in de winkel veel duurder is dan de fiets die hij op straat heeft gekocht.

Waarmee

Leg in de aangifte vast waarmee het strafbare feit gepleegd is. Bijvoorbeeld dat er is bedreigd met een mes.

Camerabeelden

Om camerabeelden terug te kijken, zijn de volgende vragen van belang:

- duidelijke omschrijving plaats delict en bijzonderheden van de omgeving (bijvoorbeeld ter hoogte van huisnummer, ter hoogte van winkel)
- zo precies mogelijk de tijd van het incident vaststellen
- signalement van dader(s)
- signalement van de aangever ten tijde van het incident
- aanlooproute dader(s): welke zijde van de straat, enzovoort
- vluchtwegroute dader(s): welke zijde van welke straat, enzovoort
- gebruikte vervoersmiddelen van dader(s) en slachtoffer: waar stond deze geparkeerd, enzovoort

Camerabeelden opvragen

- Bij particulieren of private organisaties: moet altijd met vordering officier van justitie¹
- Via cameratoezicht (stadstoezicht)

Nb: Let op de procedures die voor het opvragen/bekijken van camerabeelden bestaan.

¹. In beginsel moeten camerabeelden worden opgevraagd met een vordering 126nd Sv. Een vordering is echter niet nodig als de camerabeelden op eigen initiatief door een aangever worden verstrekt aan de politie. Deze camerabeelden moeten dan wel gebruikt zijn voor het eigenlijke doel, namelijk bescherming eigen goederen en personeel. Bij twijfel: neem contact op met de OPCO.

2. Het belang van het PV in het strafproces

Het proces-verbaal (PV) is een belangrijk basisdocument voor het gehele strafproces. Hierin wordt het verloop van het opsporingsonderzoek beschreven. Welke bevoegdheden zijn toegepast, op basis van welke wetgeving, welke opsporingshandelingen zijn uitgevoerd? Het PV gaat naar de officier van justitie die beoordeelt of alle feiten duidelijk zijn en hoe sterk het bewijs is. De rechter beoordeelt uiteindelijk aan de hand van het PV of de verdachte zich schuldig heeft gemaakt aan een strafbaar feit.

Voordat een officier van justitie tot vervolging overgaat, moet hij er dus van overtuigd zijn dat vervolging ook succesvol zal zijn. Daarbij zal hij proberen zich in de denkwijze van de rechter te verplaatsen. Een rechter mag een verdachte pas schuldig verklaren aan het plegen van een strafbaar feit en een straf opleggen als hij op basis van de tenlastelegging (de beschuldiging in de dagvaarding) en ter terechtzitting onderzoek heeft gedaan naar de feiten en omstandigheden.

De rechter moet volgens artikel 350 Wetboek van Strafvordering vier vragen doorlopen bij de behandeling van een dossier op de zitting:

1. Kan het ten laste gelegde feit bewezen worden verklaard?

Nee? Dan vrijspraak.

Ja? Dan door naar de tweede vraag.

Bewijsmiddelen zijn:

- de eigen waarneming van de rechter (bijvoorbeeld foto's, filmmateriaal, uiterlijke kenmerken van de verdachte op zitting);
- de verklaring van de verdachte ter zitting;
- getuigenverklaringen ter zitting;
- deskundigenverklaringen ter zitting;
- schriftelijke stukken, bijvoorbeeld het proces-verbaal van de politie.

De enkele verklaring van een verdachte of getuige is onvoldoende. Er moet daarnaast altijd steunbewijs zijn. Als er onvoldoende bewijs is, kan de rechter niet anders dan vrijspreken. Als bijvoorbeeld een bekende veelpleger ontkent de winkeldiefstal gepleegd te hebben en het enige bewijs is dat de kassamedewerker gezien heeft dat hij een goed uit de schappen pakte, dan is dat onvoldoende. Je hebt meer (steun)bewijs nodig, bijvoorbeeld camerabeelden of dat hij het goed in zijn zakken heeft en geen bon heeft. Het kan ook zo zijn dat de verdachte een andere verklaring heeft voor wat er gebeurd is. Bijvoorbeeld dat hij de tas niet uit de winkel wilde stelen, maar alleen maar naar buiten liep omdat hij de tas in het licht wilde bekijken. In dat geval is het goed om in het PV te vermelden dat uit de camerabeelden blijkt dat verdachte een heel eind verder de straat is ingelopen en dat het feit heeft plaatsgevonden in februari om 18.30 uur en het dus donker was om die tijd.

Naast het wettige bewijs moet de rechter ook de overtuiging hebben dat de verdachte het feit heeft begaan.

2. Is het bewezen verklaarde een strafbaar feit?

Dat is het geval als de bewezenverklaring precies op de betreffende delictsomschrijving (in het wetsartikel) past.

Zo niet: ontslag van alle rechtsvervolgung wegens niet strafbaarheid van het feit.

Zo wel: door naar de derde vraag.

3. Is er sprake van een strafuitsluitingsgrond?

Zo ja: ontslag van alle rechtsvervolgung wegens niet strafbaarheid van de verdachte (dan is nog wel een maatregel mogelijk in geval van ontoerekeningsvatbaarheid, bijvoorbeeld TBS met dwangverpleging).

Zo nee: door naar de vierde vraag.

Een voorbeeld: Verdachte stelt een mishandeling gepleegd te hebben omdat hij werd aangevallen en zich verdedigde. Het is dan van belang in het PV te vermelden hoe alles in zijn werk is gegaan. Die omstandigheden zijn belangrijk want een advocaat zal proberen aan te tonen dat de verdachte niets anders meer kon doen en dat hij de aangever wel een klap moest geven.

Als het handelen de verdachte niet kan worden toegerekend of hij zo in psychische nood zat dat hij niet anders kon handelen dan hij heeft gedaan, dan kan de rechter niet tot een veroordeling komen. Denk hierbij aan een verdachte die in een psychose een strafbaar feit heeft gepleegd of iemand die aangevallen wordt en in volledige paniek de aanvaller harder slaat dan ter verdediging nodig is. Deze omstandigheden moeten dan wel uit het PV blijken en goed beschreven staan (denk aan verklaringen van getuigen die de gemoedstoestand van de verdachte kunnen beschrijven).

4. Veroordeling: welke straf moet worden opgelegd?

Als het feit bewezen is, de gedraging van de verdachte onder een wettelijke omschrijving valt én de verdachte strafbaar is dan kan de rechter de verdachte veroordelen en een (passende) straf opleggen. De rechter bekijkt daarbij meerdere omstandigheden. Hoe ernstig was het feit dat hij heeft gepleegd? Waarom heeft hij het gedaan? Waren er verzachtende omstandigheden? Heeft hij een strafblad? De rechter zal ook bekijken wat er met een straf bereikt kan worden. Zo is het met het oog op recidive soms nuttiger een (deels) voorwaardelijke straf op te leggen met de voorwaarde dat verdachte zich laat begeleiden door de reclassering dan om een onvoorwaardelijke straf op te leggen.

Niet alle zaken komen bij de rechter. De officier van justitie kan de beslissing nemen om de zaak zelf af te doen. Als hij ziet dat de zaak bewijstechnisch niet haalbaar is, zal hij de zaak seponeren.

Er zijn ook andere redenen (als de zaak wel bewijsbaar is) om de zaak niet bij de rechter aan te brengen. Het strafrecht is namelijk bedoeld als een uiterst redmiddel en er wordt dus altijd gekeken of er alternatieven mogelijk zijn (bijvoorbeeld een bemiddeling bij een burenruzie). Ook kan de officier van justitie een strafbeschikking opleggen. Hij is bij zijn (vervolgings)beslissing gebonden aan richtlijnen en gemaakte afspraken.

3. Klachtdelicten

Bij een absoluut klachtdelict moet er altijd een klacht gedaan worden.

Bij een relatief klachtdelict moet er een bepaalde familierelatie* zijn. Als die relatie er niet is, hoeft er dus geen klacht te worden gedaan.

Absolute klachtdelicten:

- Art 207b Sr (meineed)
- Art 261 t/m 271 Sr (belediging). Geen klacht indien het gericht is tegen een opsporingsambtenaar of het openbaar gezag
- Art 272 en 273 Sr (Schending geheimen)
- Art 281 Sr (Schaking)
- Art 284.1.2 Sr (Bedreiging met smaad / smaadschrift)
- Art 285b Sr (Belaging / Stalking)
- Art 318 Sr (Afdreiging)
- Art 420 Sr (Bepaalde drukpersmisdrijven)

Relatieve klachtdelicten:

- Art 310 t/m 338 Sr (Vermogensdelicten, bedrog, verduistering) met uitzondering van art. 320 en 325 Sr
- Art 348 Sr (Benadeling schuldeisers)
- Art 350 t/m 353 Sr (Vernieling)

Familierelatie relatief klachtdelict:

- Ex-man of ex-vrouw of ex-geregistreerde partner
- Eigen of partners: Ouders, grootouders, overgrootouders, enz.
- Eigen of partners: Kinderen, kleinkinderen, achterkleinkinderen, enz.
- Eigen of partners: Broer of zus

Tevens:

- De HOVJ neemt de klacht (verzoek tot vervolging) op.
- Een klacht kan tot 3 maanden, na kennisneming van het delict door klager, worden opgenomen.
- Tot 8 dagen na het opnemen van de klacht mag de klager de klacht intrekken.
- Bij een relatief klachtdelict is er soms geen vervolging mogelijk als de verdachte de echtgenoot of geregistreerd partner is van de aangever. Dat moet per geval bekeken worden en hangt soms bijvoorbeeld af van de vraag of de twee op huwelijkse voorwaarden getrouwd zijn. Overleg bij twijfel met de OvJ.
- Klachtvereiste ook bij poging, medeplichtigheid, voorbereiding, enz.
- Klacht moet onder voorwaarden van art 65 Sr (jonger dan 16 jaar, geestelijke gesteldheid, curatele, overleden) door een vertegenwoordiger gedaan worden.

4. Tips

Verplaats je in de lezer

Verplaats je in de lezer die het verhaal niet kent. Lees je verhaal achteraf nog eens door of laat het door een collega lezen.

Schrijf een helder verhaal

Schrijf gedetailleerd op wat je hebt waargenomen, maar vermijd moeilijk of ouderwets taalgebruik. Schrijf zoveel mogelijk op wat aangever, getuige, verdachte zelf verklaart in zijn eigen bewoordingen. Vat niet samen, gebruik geen andere woorden, gebruik wel eenvoudige en korte zinnen.

Geef een duidelijke structuur en opbouw mee in je proces-verbaal

Schrijf niet van de hak op de tak. Probeer zoveel mogelijk een chronologische volgorde aan te houden. Aanleiding, aanmerken als verdachte etc.

Maak de aanhouding duidelijk

Vermeld duidelijk wat de aanleiding was voor de aanhouding van de verdachte. Was er eerst sprake van controle die daarna is overgegaan in opsporing, vermeld dan hoe de verdenking is ontstaan. Waarom is er gecontroleerd? Wat was de rechtsgrond voor deze controle?

Schrijf je eigen bevindingen op

Schrijf in een pv bevindingen feiten en omstandigheden op die je zelf hebt waargenomen en ondervonden. Dus niet: “wij verbalisanten zagen en hoorden”, maar “ik verbalisant Jansen zag en hoorde en ik verbalisant Pieters zag en hoorde” Trek geen conclusies! Dat is aan de rechter.

Leg een link tussen de gebeurtenissen

Schrijf niet alleen op wat er is gebeurd, maar leg de link, vraag door en vermeld de bron. Anonieme tips moeten altijd ondersteund worden met gegevens uit een andere bron. Bijvoorbeeld bij een tip over een hennepkwekerij: verifieer van tevoren wie er woont, wie verhuurt en beschrijf je eigen waarneming ter plaatse.

Geef signalementen van verdachten goed weer. Voeg foto's en bijlagen toe waarnaar verwezen wordt. Benoem de verdachten (bijvoorbeeld dader 1 of verdachte die later bleek te zijn...).

Vermeld duidelijk datum, tijdstippen, straatnamen

Vermeld altijd waar de melding werd ontvangen, de tijd tussen melding en ter plaatse komen en wie de melder was. Dit kan later van belang zijn om de verklaring van een ontkennende verdachte te ontkrachten.

Vermeld ook ontlastende verklaringen/bewijs

Het gaat er niet om alleen feiten en omstandigheden te vermelden of getuigen te horen die belastend zijn voor een verdachte. Check ook of de verdachte onschuldig kan zijn. Onderzoek alibi's en hoor getuigen die verdachte noemt. Een proces-verbaal wordt tenslotte geschreven om de waarheid boven water te krijgen.

Vermeld alle gegevens die je in je onderzoek hebt gebruikt

Als bijvoorbeeld een getuige (telefonisch) is gehoord en verklaart niets gezien te hebben, vermeld dat dan in het proces-verbaal. Vermijd open eindjes!

Voeg duidelijke foto's en camerabeelden toe

Bij licht lichamelijk letsel, zoals blauwe plekken of schaafwonden, hoeft geen geneeskundige verklaring te worden aangevraagd. De verbalisant kan dan gewoon een aangifte opnemen en daarin het letsel duidelijk omschrijven, met eventueel een kleurenfoto erbij. Fotografeer dan dit letsel duidelijk zichtbaar (zorg ook dat duidelijk te zien is welk lichaamsdeel het betreft) en voeg de foto's in kleur toe aan het proces-verbaal.

Controleer of er camerabeelden beschikbaar zijn. Voeg prints en dergelijke als bijlage toe en verwijst in je proces-verbaal hiernaar.

Vergeet het beslag niet

Als er goederen in beslag zijn genomen, meld dan in het proces-verbaal waarom deze in beslag zijn genomen en welke beslissing erover is genomen. Denk ook aan de KVI. Het alleen vermelden van een inbeslagname in het pv volstaat dus niet. Vul deze volledig en correct in en volg de daarvoor geldende werkinstructies².

² Zie hiervoor de werkinstructies in beslaggenomen goederen op KOMPOL (voorheen PKN).

Bijlage I

Artikel 350 Wetboek van Strafrecht: Vernieling

1. Hij die opzettelijk en wederrechtelijk enig goed dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort, vernielt, beschadigt, onbruikbaar maakt of wegmaakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie.
2. Met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren of een geldboete van de vierde categorie wordt gestraft hij die opzettelijk en wederrechtelijk een dier dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort, doodt, beschadigt, onbruikbaar maakt of wegmaakt.

Er is sprake van vernieling als aan de volgende bestanddelen is voldaan:

1. opzettelijk en wederrechtelijk
2. enig goed (of een dier) dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort
3. dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort
4. vernielen en/of beschadigen en/of onbruikbaar maken en/of wegmaken

Opzettelijk en wederrechtelijk

De verdachte moet hebben geweten of het risico hebben aanvaard dat hij het goed zou vernielen, beschadigen, wegmaken of onbruikbaar maken en dat het goed geheel of gedeeltelijk aan een ander toebehoorde.

Enig goed of dier

Let op dat bij “vernieling” van een dier dat deze wel aan een ander toebehoort (dus het doden van een in het wild levende fazant of vos valt hier niet onder).

Vernielen

Daarvan is sprake indien het goed zodanig is beschadigd dat het niet meer door reparatie in de oude toestand kan worden hersteld.

Beschadigen

Van beschadiging van een goed is sprake indien het goed wordt aangetast. Denk hierbij bijvoorbeeld aan graffiti.

Onbruikbaar maken

Van onbruikbaar maken is sprake als een goed, zonder het te beschadigen, onbruikbaar is gemaakt voor zijn bestemming. Het hoeft geen blijvende schade is te zijn zoals het uit de grond trekken van een verkeersbord of een paal.

Wegmaken

Onder wegmaken van een goed is het laten verdwijnen van het goed te verstaan. Niet vereist is dat het goed voor de eigenaar voorgoed verloren gaat. Zoals het in zee gooien van een goed of het loslaten van dieren.

Let wel goed op of het een vernieling is en geen vandalisme of baldadigheid.

Aandachtspunten proces-verbaal

- aangever dient aan te geven wat er is vernield
- redenen van wetenschap, inclusief wederrechtelijk en opzettelijk, enig goed van een ander enzovoort
- zoveel mogelijk opgave schadebedrag
- indien aanwezig camerabeelden veiligstellen
- foto's maken van het vernielde goed

Bijlage II

Artikel 310 Wetboek van Strafrecht: Diefstal

Hij die enig goed dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort wegneemt, met het oogmerk om het zich wederrechtelijk toe te eigenen wordt, als schuldig aan diefstal, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vierde categorie.

Van diefstal is sprake als een verdachte de opzet heeft om een goed dat aan een ander toebehoort, weg te nemen én daarbij de bedoeling (het oogmerk) heeft om zich dat goed toe te eigenen. Een goed kan stoffelijk of niet-stoffelijk zijn. Voorbeelden van niet-stoffelijke goederen zijn elektriciteit, giraal geld, belminuten en virtuele goederen. Ook hoeft de waarde niet per se uitgedrukt te worden in geld.

Noot: als de bedoeling van toe-eigening niet op het moment van wegneming aanwezig is maar later ontstaat, dan is sprake van verduistering.

Noot: als je het goed in eerste instantie niet wederrechtelijk onder je had maar je het daarna toch jezelf hebt toegeëigend, is er sprake van verduistering (art. 321 Sr).

Aangifte (redenen van wetenschap):

In de aangifte is het van belang dat er uit eigen waarneming wordt verklaard dat verdachte het goed wegnam. Hoe heeft de diefstal plaatsgevonden, waar is aangehouden (voor/na de kassa).

- Als een verdachte vóór de kassa is aangehouden met goederen in zijn afgesloten tas/zak, dan heeft diegene het goed onttrokken uit het zicht en heerschappij van de eigenaar. Dan is sprake van een strafbaar feit (diefstal).

Verhoor verdachte

In het verdachtenverhoor zijn de werkwijze van verdachte en zijn motief belangrijk. Waarom kwam hij naar de winkel, wat was zijn bedoeling? Had hij genoeg geld bij zich? De uiterlijke verschijningsvorm van de handelingen van de verdachte leveren ook bewijs op. Bijvoorbeeld: Verdachte stopte in de winkel goederen in zijn binnenzak, wordt aangehouden en verklaart dat hij de spullen later nog wilde gaan afrekenen of vergeten was dat hij ze in zijn binnenzak had gestopt. Dit zijn handelingen, los van de verklaring van verdachte, die naar de uiterlijke verschijningsvorm een diefstal wordt geacht.

Er is een aantal strafverzwarende omstandigheden, genoemd in art 311 Wetboek van Strafrecht. De meest voorkomende zijn:

1. diefstal in vereniging
2. diefstal dmv braak, verbreking of inklimming
3. diefstal met valse sleutel
4. gedurende de voor de nachtrust bestemde tijd, in een woning of op een besloten erf waarop een woning staat (bevindt zich daar tegen de wil rechthebbende)

- Diefstal in vereniging: hiervoor is de nauwe en bewuste samenwerking van twee of meer personen vereist. Om toevalligheid uit te sluiten is het van belang dat er in de aangifte/getuigenverklaring doorgevraagd wordt naar de omstandigheden: gingen ze samen de winkel in/uit, maakten ze oogcontact, gaven ze goederen aan elkaar?
- Diefstal dmv braak, verbreking of inklimming: er moet sprake zijn van toebrenging van schade aan bijvoorbeeld muren, ramen en deuren. Als een raam openstaat en verdachte gaat hierdoor naar binnen, dan is er sprake van inklimming.
- Diefstal met valse sleutel: hiervan is sprake: als gebruik wordt gemaakt van een werktuig dat niet voor een bepaald slot is bestemd (een ijzerdraad waarmee via de brievenbus het slot van een deur wordt geopend).
- Als er onbevoegd gebruik wordt gemaakt van een juiste sleutel (bijvoorbeeld onrechtmatig gebruik van een bankpas: gestolen, gevonden of zonder toestemming).

Klacht

Let op: indien een diefstal plaatsvindt binnen een familierelatie, dan kan er sprake zijn van een klachtdelict. Indien de klacht van toepassing is, dan dient deze opgenomen te worden door de hulpofficier van justitie voordat de aangifte wordt opgenomen.

Aandachtspunten proces-verbaal:

- Sfeerverhaal
- Relevante achtergrondinfo (bv bij diefstal in vereniging: blijkt uit systemen dat verdachten elkaar kennen, eerder samen delicten hebben gepleegd?)
- Camerabeelden
- Foto's/bonnetjes van gestolen goederen
- Bij diefstal valse sleutel dmv pinpas: bankafschriften/camerabeelden pinautomaat.
- Schade (is er schade en is deze vergoed?)
- Bij diefstal met braak: zijn er bruikbare sporen?

Bijlage III

Artikel 300 Wetboek van Strafrecht: Mishandeling

1. Mishandeling wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren of geldboete van de vierde categorie.
2. Indien het feit zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vierde categorie.
3. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.
4. Met mishandeling wordt gelijkgesteld opzettelijke benadeling van de gezondheid.
5. Poging tot dit misdrijf is niet strafbaar

Wanneer is er sprake van mishandeling:

- Als de opzet is gericht op het veroorzaken van pijn of leed.
- Er moet pijn en/of letsel zijn.
- Ook bij 'opzettelijke benadeling van de gezondheid'

Denk aan: iemand opzettelijk met geweld in het water duwen, waardoor hij nat en koud wordt. Het opwekken van dergelijke 'lichamelijke' gewaarwordingen kan onder omstandigheden mishandeling opleveren (denk aan koude periodes, diep water, moeilijk eruit kunnen komen).

Van strafverzwarende omstandigheden is sprake:

- Indien het feit zwaar lichamelijk letsel of de dood ten gevolge heeft (bv met een vuistslag een slachtoffer zo ongelukkig raken dat hij zijn neus/kaak breekt of zelfs overlijdt).

Artikel 304 beschrijft nog enkele strafverzwarende omstandigheden:

- Mishandeling van vader, moeder, echtgenoot/levensgezel of kind.
- Mishandeling van een ambtenaar in functie.
- In deze gevallen kunnen de straffen met een derde worden verhoogd.

Een poging tot mishandeling is niet strafbaar.

Een poging tot zware mishandeling wel (art 302 Sr).

Denk bijvoorbeeld aan:

- het steken met een mes of slaan met een hard voorwerp (op korte afstand) in de richting van het lichaam van aangever.
- het steken in of slaan met een hard voorwerp op het lichaam van aangever (maar waarbij geen zwaar lichamelijk letsel is toegebracht).

Belangrijke punten in proces-verbaal:

- Sfeerverhaal: wat was de aanleiding, wat is eraan vooraf gegaan? Wat zijn de verhoudingen (buren, familie, willekeurig slachtoffer)?
- Denk aan de medische verklaring.
- Bij licht lichamelijk letsel, zoals blauwe plekken of schaafwonden, hoeft geen geneeskundige verklaring te worden aangevraagd. De verbalisant kan dan gewoon een aangifte opnemen en daarin het letsel duidelijk omschrijven, met eventueel een kleurenfoto erbij.
- Fotografeer dan dit letsel duidelijk zichtbaar en voeg de foto's in kleur toe aan het proces-verbaal en vraag de aangever of hij pijn had/heeft.
- Bevindingen ter plaatse geconstateerd letsel (bv. rode plek op wang).
- Waaruit blijkt de opzet? Let op: niet het gevolg maar de opzet kan bepalend zijn.

Bijlage IV

Artikel 285 Wetboek van Strafrecht: Bedreiging met misdrijf

1. Bedreiging met openlijk in vereniging geweld plegen tegen personen of goederen, met geweld tegen een internationaal beschermd persoon of diens beschermde goederen, met enig misdrijf waardoor gevaar voor de algemene veiligheid van personen of goederen of gemeen gevaar voor de verlening van diensten ontstaat, met verkrachting, met feitelijke aanranding van de eerbaarheid, met enig misdrijf tegen het leven gericht, met gijzeling, met zware mishandeling of met brandstichting, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie.

Bedreiging is pas strafbaar als het met één of meer van de hieronder genoemde delicten is gebeurd:

- 1 Bedreiging met openlijk geweld in vereniging tegen personen of goederen
- 2 Bedreiging met geweld tegen een internationaal beschermd persoon of diens beschermde goederen
- 3 Bedreiging met enig misdrijf waardoor gevaar voor de algemene veiligheid van personen of goederen of gemeen gevaar voor de verlening van diensten ontstaat
- 4 Bedreiging met verkrachting of aanranding
- 5 Bedreiging met feitelijke aanranding van de eerbaarheid
- 6 Bedreiging met enig misdrijf tegen het leven gericht (zoals moord en doodslag)
- 7 Bedreiging met gijzeling
- 8 Bedreiging met zware mishandeling
- 9 Bedreiging met brandstichting

Bedreiging met een misdrijf tegen het leven gericht en/of met zware mishandeling komt het meeste voor.

Verder is vereist dat:

1. de bedreigde daadwerkelijk op de hoogte is geraakt van de bedreiging.
De bedreiging kan ook indirect, dus via een derde, plaatsvinden.
2. de bedreiging van dien aard is en onder zodanige omstandigheden is geschied dat bij bedreigde de redelijke vrees kon ontstaan voor het misdrijf waarmee bedreigd werd.
3. de opzet van de verdachte erop is gericht vrees aan te jagen.

Niet is vereist dat de dader het voornemen heeft de bedreiging daadwerkelijk uit te voeren.

Aandachtspunten proces-verbaal:

- hoe wordt de bedreiging geuit: mondeling, telefonisch, schriftelijk, voicemail, sms, whatsapp enzovoort
- maak eventueel een foto van bedreigingen via sms, whatsapp, email
- waaruit bestond de bedreiging (letterlijk uitwerken)
- handelingen/feitelijkheden die de bedreiging kracht bijzette (schreeuwen, zwaaien met armen etc)
- aangever geeft aan waarom hij het idee had dat de bedreiging echt uitgevoerd zou worden (beschrijf emotie bij aangever)
- motief verdachte, omstandigheden waaronder de bedreiging is geuit

Bijlage V

Artikel 141 Wetboek van Strafrecht: Openlijke geweldpleging

1. Zij die openlijk in vereniging geweld plegen tegen personen of goederen, worden gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en zes maanden of geldboete van de vierde categorie.
2. De schuldige wordt gestraft:
 - 1 met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie, indien hij opzettelijk goederen vernielt of indien het door hem gepleegde geweld enig lichamelijk letsel ten gevolge heeft.
 - 2 met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren of geldboete van de vijfde categorie, indien dat geweld zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft.
 - 3 met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren of geldboete van de vijfde categorie, indien dat geweld de dood ten gevolge heeft.

Er is pas sprake van openlijk geweld als er is voldaan aan de volgende bestanddelen:

Openlijk

Openlijk is op straat, in een publieke ruimte of zichtbaar vanaf de openbare weg. Er hoeft niet per se publiek aanwezig te zijn geweest. Bijvoorbeeld geweld in een treincoupé zonder de aanwezigheid van publiek is ook openlijk.

In vereniging

Er moet sprake zijn van een nauwe en bewuste samenwerking. De dader hoeft niet zelf gewelddadige handelingen te hebben gepleegd. Wel moet hij een significante en wezenlijke bijdrage aan het geweld hebben geleverd (zoals opjutten, schreeuwen, meerennen). Het louter en alleen deel uitmaken van een groep die openlijk geweld heeft gepleegd, is onvoldoende.

Geweld

Het geweld moet zodanig zijn dat de openbare orde erdoor wordt verstoord. Niet nodig is, dat alle daders hetzelfde geweld plegen: het bekladden of bespuiten van grafstenen of een treinstel of eieren gooien tegen een ambassadegebouw kan ook onder openlijk geweld vallen.

Tegen personen of goederen

Bij geweld tegen personen hoeft er geen lichamelijk letsel te zijn, duwen en trekken levert ook openlijk geweld op. Goederen zijn ook dieren, onroerend goed of een lijk. Er hoeft geen schade te zijn; voldoende is, dat het geweld daartoe kan leiden.

Aandachtspunten proces-verbaal

Aangifte

- “openlijk” moet in aangifte opgenomen worden, dus of op openbare weg (plaats waar het wel zichtbaar is of kan worden gezien) of publiek toegankelijke plaats of voor het publiek zichtbaar; Hoeveel mensen hoorden, zagen het?

Verhoor verdachte

- vraag de verdachte te verklaren waar hij zich bevond en met wie
- eigen aandeel in openlijk geweld beschrijven
- vragen naar aandeel van anderen
- werkwijze verdachte, opzet, motief

Verhoor getuige

- waar heeft het plaatsgevonden
- waar bevond de getuige zich
- door wie gepleegd (meerdere personen)

Aanvullend bewijs

- foto's maken van letsel, vernieling
- eventuele camerabeelden veilig stellen

Vergeet niet de signaleringen van de verdachten goed te beschrijven in je pv bevindingen. Vraag ook de aangevers en getuigen signaleringen te geven. Bij aanhouding op dezelfde dag (of kort na strafbaar feit): maak foto's van de kleding van de verdachte om verband met het signalement te leggen.

Bijlage VI

Artikel 266 Wetboek van Strafrecht: Eenvoudige belediging

1. Elke opzettelijke belediging die niet het karakter van smaad of smaadschrift draagt, hetzij in het openbaar mondeling of bij geschrift of afbeelding, hetzij iemand, in zijn tegenwoordigheid mondeling of door feitelijkheden, hetzij door een toegezonden of aangeboden geschrift of afbeelding, aangedaan, wordt, als eenvoudige belediging, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie.

Er dient altijd een klacht opgenomen te worden door de hulpofficier van justitie.

Artikel 267. Belediging van openbaar gezag, openbare instelling, ambtenaar, bevriend staatshoofd

De in de voorgaande artikelen van deze titel bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien de belediging wordt aangedaan aan:

1. het openbaar gezag, een openbaar lichaam of een openbare instelling;
2. een ambtenaar gedurende of ter zake van de rechtmatige uitoefening van zijn bediening;
3. het hoofd of een lid van de regering van een bevriende staat.

Voor de beledigingen genoemd onder 1 en 2 is geen klacht vereist.

Wat is belediging?

- Uitingen die naar algemeen spraakgebruik scheldwoorden zijn;
- uitingen die op zichzelf niet beledigend zijn, kunnen dat karakter evenwel krijgen op grond van de context waarin die uitingen zijn gedaan, zo kan het roepen van “Joden” of “Homo’s” naar de politie belediging opleveren;
- bij of tegen iemand spugen;
- Middelvinger opsteken.

Gedurende of ter zake de rechtmatige uitoefening van de bediening

Het gaat er hierbij om dat de ambtenaar wordt beledigd terwijl hij zijn taken op rechtmatige wijze uitoefent, dan wel de belediging die rechtmatige uitoefening betreft. Vraagt de agent iemands identiteitsbewijs terwijl daarvoor geen enkele aanleiding is, dan is dat geen rechtmatige uitoefening van de bediening.

Aandachtspunten proces-verbaal

- aangever dient aan te geven waaruit de belediging bestond (mondeling, geschrift, afbeelding).
- beschrijf de omstandigheden, zoals openbaarheid, aantal toehoorders etc.
- aangever verklaart dat hij zich in eer en goede naam voelt aangerand.
- verdachte laten verklaren dat het opzettelijk was.
- verdachte aan laten geven wat de bedoeling was van de belediging.
- eventueel geschrift en afbeeldingen bijvoegen, bv foto's.
- sms-berichten, whatsapp-berichten, email (pv van bevindingen maken van inhoud en maak ook foto's van deze berichten);
- Let op: als een verbalisant zegt te zijn beledigd/bedreigd, dan is een ambtsedig opgemaakt pv in beginsel voldoende voor het bewijs. Hier wordt wisselend mee omgegaan door rechters. Het is dus (uiteraard) wenselijk om steunbewijs te verkrijgen, al was het maar voor de overtuiging.

Bijlage VII

Artikel 180 Wetboek van Strafrecht: Wederspannigheid

Hij die zich met geweld of bedreiging met geweld verzet tegen een ambtenaar werkzaam in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening, of tegen personen die hem daarbij krachtens wettelijke verplichting of op zijn verzoek bijstand verlenen, wordt als schuldig aan wederspannigheid gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.

De wederspannigheid in artikel 180 omschreven wordt gestraft:

1. met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren of geldboete van de vierde categorie, indien het misdrijf of de daarmede gepaard gaande feitelijkheden enig lichamelijk letsel ten gevolge hebben;
2. met gevangenisstraf van ten hoogste zeven jaren en zes maanden of geldboete van de vijfde categorie, indien zij zwaar lichamelijk letsel ten gevolge hebben; Sr 82
3. met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren of geldboete van de vijfde categorie, indien zij de dood ten gevolge hebben.

Geweld of bedreiging met geweld

Er is sprake van wederspannigheid als het verzet met geweld gepaard is gegaan.

Geweld is het aanwenden van lichamelijke kracht van enige betekenis;

Denk hierbij aan: “rukken en trekken in de richting tegengesteld aan die waarin de ambtenaar verdachte wilde brengen.”

Indien er sprake is van letsel dan is dit strafverzwarend. Beschrijf duidelijk welk letsel en door welke gedraging(en) van verdachte dit is ontstaan.

Rechtmatige uitoefening van de bediening

Hieronder valt mede de opsporingstaak als handhaving van de openbare orde

Aandachtspunten proces-verbaal

- Uit pv moet blijken dat aangever een opsporingsambtenaar is. Ook boa's vallen hieronder, bijv. parkeercontroleurs of OV-controleurs).
- Kon verdachte weten dat hij met een ambtenaar in functie te maken had (bv uniform, legitimatiebewijs).
- Maak PV bevindingen van de omstandigheden waaronder het verzet is gepleegd.

Bijlage VIII

Artikel 184 Wetboek van Strafrecht: Niet voldoen aan ambtelijk bevel

1. Hij die opzettelijk niet voldoet aan een bevel of een vordering, krachtens wettelijk voorschrift gedaan door een ambtenaar met de uitoefening van enig toezicht belast of door een ambtenaar belast met of bevoegd verklaard tot het opsporen of onderzoeken van strafbare feiten, alsmede hij die opzettelijk enige handeling, door een van die ambtenaren ondernomen ter uitvoering van enig wettelijk voorschrift, belet, belemmert of verijdelt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie.

Artikel 184 lid valt in twee delen uiteen.

1. Het opzettelijk niet voldoen aan een bevel of vordering, krachtens wettelijk voorschrift gedaan.
2. Het opzettelijk beletten, belemmeren of verijdelen van een handeling door een ambtenaar ter uitvoering van enig wettelijk voorschrift.

Ad. 1:

Het gaat hier dus om een bevel of vordering krachtens een wettelijk voorschrift.

Artikel 3 Politiewet bevat een algemene taakomschrijving voor de politie en valt niet onder 184 Sr. Een gemeentelijke verordening zoals de APV valt er ook niet onder. Ook artikel 160 Wegenverkeerswet valt niet onder 184 Sr.

Het komt maar zelden voor dat het eerste deel van 184 Sr gebruikt kan worden. Kijk dus zorgvuldig of je bevel of vordering er wel onder valt.

Tip: zoek het bij de (APV)overtreding. Maak het je niet te moeilijk. Veelal kan volstaan worden met het uitschrijven van een politiestrafbeschikking.

Ad 2:

Artikel 3 Politiewet kan wel de basis zijn voor handelingen. Wanneer deze uitvoeringshandelingen worden belet, belemmerd of verijdeld, dan kan de verdachte zich schuldig maken aan overtreding van art. 184 Sr. Vermeld in je pv wel om welk wettelijk voorschrift het gaat.

Beletten: verhinderen, onmogelijk maken.

Belemmeren: ervoor zorgen dat iets niet kan gebeuren of dat iemand iets niet kan doen, moeilijk maken.

Verijdelen: de gevolgen wegnemen, krachteloos maken.

Let op: In bepaalde wetten, zoals de Wet op Openbare Manifestaties (WOM) is het in strijd handelen met een beperking of aanwijzing in diezelfde wet strafbaar gesteld. Kies in die gevallen voor die wetsovertreding.

